

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Enontekiön kunta näkee sinällään myönteisenä markkinavuoropuhelun merkityksen korostamista hankintaprosessissa. Mutta kun on esitetty 10 % ehto sidosyksikön omistukselle, on se Enontekiön kunnan kaltaisille pienille kunnille erittäin vahingollinen. Se ei tule lisäämään säästöjä eikä myöskään esitettynä kasvata kilpailua. Ehdotettu 10 % omistusosuus johtaa pienten kuntien osalta kustannusten kasvuun ja myös hallinnollisesti se aiheuttaisi ylitsepääsemättömiä ongelmia. On ehdottoman tärkeää, että kuntien erilaisuus ja palvelujen saatavuus on huomioitava lain valmistelussa. Kuntien määräysvaltaa ei myöskään voida varmistaa 10 % osuudella.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

Enontekiön kunnan näkemyksen mukaan ehdotetut valmistelut hankinnoissa sinällään perusteltuja, mutta ne soveltuvat ja toimivat ainoastaan riittävän isoissa kunnissa. Pääsääntöisesti alle 10 000 asukkaan kunnissa säästötavoitteita ei tulla saavuttamaan eikä myöskään tavoitetta tarjonnan lisääntymisestä. Pienissä kunnissa se ei ole mahdollista.

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

LapIT, jossa Enontekiön kuntakin on osakkaana, on todennut lausunnossaan, että esitetyt kirjaukset voivat kannustaa huolelliseen markkinakartoitukseen. Hyvin tehtynä se antaa perusteita hankinnan toteuttamiselle ja toteuttamatta jättämiselle. Huolellinen markkinakartoitus eliminoi myös mahdollisia uusia kilpailutuskiirroksia, joka puolestaan voi tuoda taloudellisia säästöjä.

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

Enontekiön kunnan näkemyksen mukaan markkinakartoitus on syytä arvioida aina tapauskohtaisesti. Hankintayksiköllä on oltava mahdollisuus tehdä päätös markkinakartoituksen toteuttamistavasta.

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Esitys vähimmäisomistuksesta on pienille kunnille erittäin haitallinen. Se ei ole toteuttamiskelpoinen.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

Lakiesitys asettaa kunnat eriarvoiseen asemaan. Siinä ei oteta huomioon kunnan kokoa eikä myöskään sijaintia. Toteutuessaan lakiesitys vaikeuttaisin pienten, harvaan asutulla alueilla sijaitsevien kuntien tukipalvelujen järjestämistä. Lakiesityksen toteutumisella olisi Enontekiön kunnan näkemyksen mukaan vaikutusta myös osaajien rekrytointiin. Hallituksen esityksen läpimeno nykymuodossaan aiheuttaisi Enontekiön kunnalle suuria taloudellisia ja osaamisresursseihin liittyviä haasteita. Erityisesti ongelmia aiheutuisi ICT palveluiden järjestämisessä Kunta hankkii lähes kaikki kyseiset palvelut LapIT Oy:ltä joka on suurelta osin kuntien omistama sidosyksikkö. Muutoksen arvioidaan nostavan huomattavasti kustannuksia ja edellyttävän lisähenkilöstön palkkaamista ICT-palveluiden tason takaamiseksi, millä olisi suuri negatiivinen vaikutus Enontekiön kunnan talouteen. Kunnassa käytössä olevat lukuisat tietojärjestelmät ovat monimutkaisia. Niiden itsenäinen ylläpito ja käyttö vaatisivat syvällistä osaamista liian monista järjestelmistä jolloin menetettäisiin keskittämisen hyödyt. LapIT:llä on myös kilpailutuksessa tarvittava erityisosaaminen.

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

Laki toteutuessaan sysäisi pienet kunnat sidosyksikköyhteistyön ulkopuolelle. Niiltä puuttuu osaaminen ja resurssit kilpailuttamiseen, jonka seurauksena hankintojen kustannukset nousevat. Myös palvelujen saatavuus on omiaan korottamaan kuntien kustannuksia.

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

Enontekiön kunnan mielestä tämän lainsäädännön valmistelu tässä muodossa on keskeytettävä. Esitystä on työstettävä siten, että siihen kirjataan pienille alle 10 000 asukkaan kunnille mahdollistaa poikkeus tästä vähimmäisomistuksesta.

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

Enontekiön kunnan näkemyksen mukaan esityksen hyödyt toiminnallisesti ja taloudellisesti eivät esitetystä muodosta toteudu.

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Aikataulu on liian tiukka ja valmisteluun on varattava riittävästi aikaa, jotta kuntien erilaisuus voidaan siinä työssä huomioida riittävästi.

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

Eos

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Poikkeuksia tulee ilman muuta Enontekiön näkemyksen mukaan säätää. Maamme kuntien erilaisuus koon ja sijainnin mukaan tulee ehdottomasti ottaa huomioon.

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

Enontekiön kunta yhtyy Kuntaliiton lausuntoon, jossa todetaan, että sidosyksikkönä toimivat yhtiöt ovat tärkeitä kuntien varautumisen näkökulmasta, koska ne kykenevät tuottamaan palveluita myös tilanteissa, joissa yksityisen sektorin näkökulmasta se ei ole kannattavaa. Esitetty sidosyksiköiden käytön rajaaminen on siten suoraan yhteydessä varautumiseen ja huoltovarmuuden kriittisiin kysymyksiin. Esimerkiksi koronapandemia osoitti julkisen sektorin keskeisen roolin kriittisten palveluiden saatavuuden varmistamisessa.

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

Enontekiön kunnalla ei tähän esitykseen ole kommentoitavaa.

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

Muutos tulee pienissä kunnissa kasvattamaan hallinnon työtaakka entisestään.

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

Sanamuodon selkeyttäminen jälki-ilmoitusten suhteen on hyvä ja tarpeellinen parannus.

Muut huomiot

-

Ylitalo Eero
Enontekiön kunta